

PM

Handläggare
Elin Björkman
Tel
010 505 06 26
Mobil
072 703 25 44
E-post
elin.bjorkman@afconsult.com

Mottagare
Kungälv's Kommun
Karin Svensson

Datum
2016-01-21

PM Vattenverksamhet och markavvattning inom Diseröd 1:1 Centrumtomten

Sammanfattning

På uppdrag av Kungälv kommun har ÅF, i ett tidigt skede av projekteringen, gjort en översiktlig bedömning av hur den föreslagna exploateringen i detaljplan Diseröd 1:1 Centrumtomten kan påverka grundvattennivån i området. I föreliggande PM behandlas frågor om vattenverksamhet eller markavvattning enligt miljöbalken (MB) och det förs även ett resonemang kring hur miljö kvalitetsnormerna kan påverkas av exploateringen.

Inledningsvis beskrivs bakgrund och förutsättningar samt allmänna och enskilda intressen i området. Därefter behandlas den tänkbara påverkan som en exploatering inom det aktuella området kan innebära. Då utformning och val av teknisk lösning inte är färdigprojekterat ännu skiljer sig tänkbar påverkan från bedömd påverkan.

Begreppen vattenverksamhet och markavvattning enligt MB redovisas kortfattat varpå bedömd påverkan, rekommendationer och slutsats redovisas.

Sammanfattningsvis är ovanstående frågeställningar om vattenverksamhet och markavvattning högst aktuella för projektet. Exploateringen, med givna anpassningar och tekniska lösningar, bedöms dock inte innebära markavvattning eller påverkan på miljö kvalitetsnormer. I föreliggande PM redovisas dock åtgärder som kan bli aktuella inom projektet, vilka klassas som anmälningspliktig vattenverksamhet.

PM

Innehåll

1	Bakgrund	4
2	Förutsättningar	4
2.1	Topografi	4
2.2	Geologi och hydrogeologi	4
2.3	Befintlig markavvattning	6
3	Allmänna intressen	8
4	Enskilda intressen.....	8
5	Exploateringens tänkbara påverkan på grundvatten och ytvatten	8
6	Exploateringens tänkbara påverkan på miljökvalitetsnormer	10
7	Vattenverksamhet	11
7.1	Markavvattning	12
8	Bedömning av vattenverksamhet	12
9	Bedömning av markavvattning	13
10	Fortsatta utredningar och rekommendationer.....	13
11	Slutsats.....	13
12	Referenser.....	14

PM

1 Bakgrund

Inom Kungälv kommun pågår arbete med tre nya detaljplaner i Diseröd för att utöka boendemöjligheterna och utveckla Diseröds centrum. I detaljplanen Diseröd 1:1 Centrumtomten planeras nya byggnader för service, vård, förskola, aktivitetshus samt bostäder. I granskningsyttrande från länsstyrelsen den 28 september 2015 förordas en bedömning om hur den eventuella exploateringen kan påverka grundvattennivån i området. Om betydande dränering är nödvändig vid exploateringen kan dispens från markavvattningsförbudet vara nödvändig.

Länsstyrelsen efterfrågade även ett resonemang kring hur miljö kvalitetsnormer för vatten påverkas av aktuell planläggning.

På uppdrag av Kungälv kommun har ÅF, i ett tidigt skede av projekteringen, gjort en översiktlig bedömning av hur den föreslagna exploateringen i detaljplan Diseröd 1:1 Centrumtomten påverkar grundvattnet och om exploateringen kan innebära vattenverksamhet eller markavvattning. I föreliggande PM förs även ett resonemang kring hur miljö kvalitetsnormerna kan påverkas av exploateringen.

2 Förutsättningar

Arbetet med denna PM har bedrivits genom litteraturstudier där befintliga utredningar gällande geoteknik och dagvattenhantering har kompletterats med information från SGU, förrättningar, lagtext och handböcker. Inga fältbesök har gjorts.

2.1 Topografi

En större del av området för detaljplanen är flackt med en marknivå som varierar mellan +23 och +24 m. I det västra hörnet sluttar marken upp åt nordväst med en högstanivå på cirka +28 m. Marken utgörs till stor del av ängsmark. I den södra och centrala delen av området finns dock en stor del hårdgjorda ytor.

Figur 1 Översikt bild över aktuellt detaljplaneområde. Hämtad från Hitta.se 2015-11-16.

2.2 Geologi och hydrogeologi

Enligt geotekniska undersökningar består jordlagren från markytan i huvudsak av:

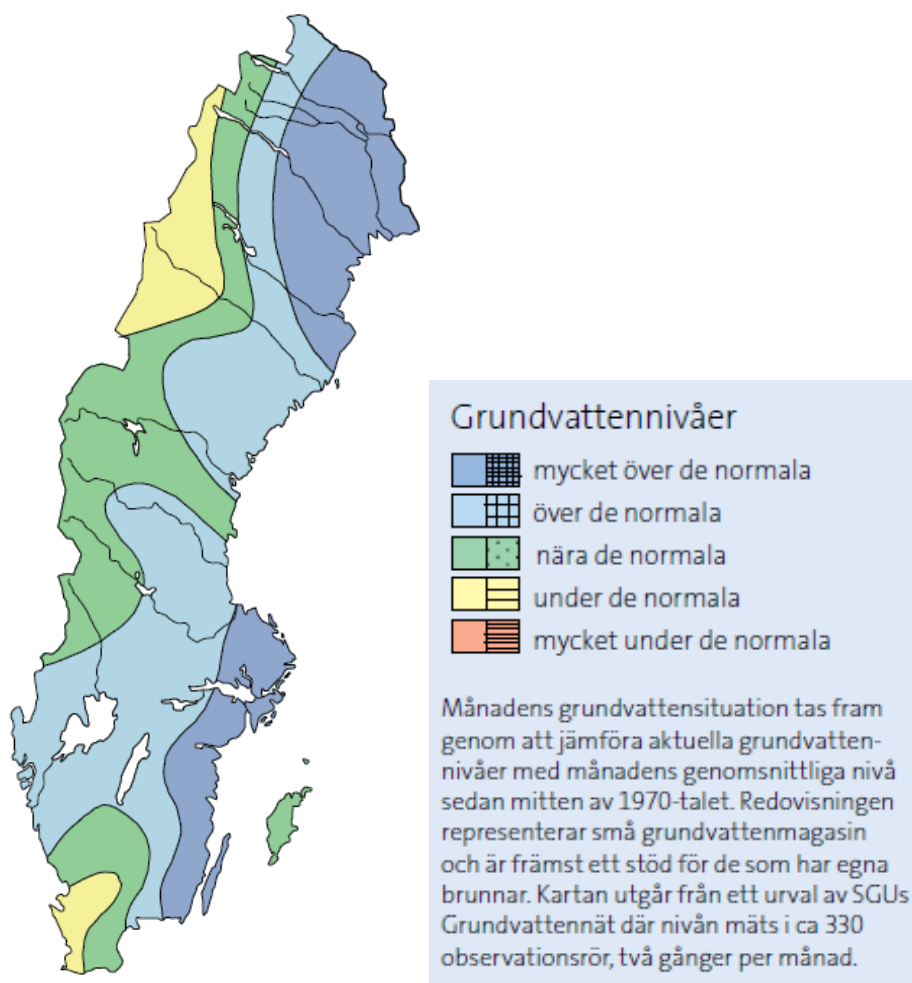
PM

- Fyllning/Mulljord till ca 0,5 m djup
- Torrskorpelera till ca 1,5-2 m djup
- Lera till som mest ca 32 m djup
- Friktionsjord/Berg

Enligt utförda undersökningar har stopp på fast botten/berg registrerats på mellan ca 11 och 38 m djup med de större djupen i nordöstra och sydöstra delen av området.

Leran är en tät jordart med mycket låg hydraulisk konduktivitet (låg vatten-genomsläpplighet). I områden med mäktiga lerlager bildas två grundvattenmagasin på grund av att leran fungerar som en naturlig hydraulisk barriär. Ett övre grundvattenmagasin beläget nära markytan och ett undre grundvattenmagasin i friktionsmaterialet under leran.

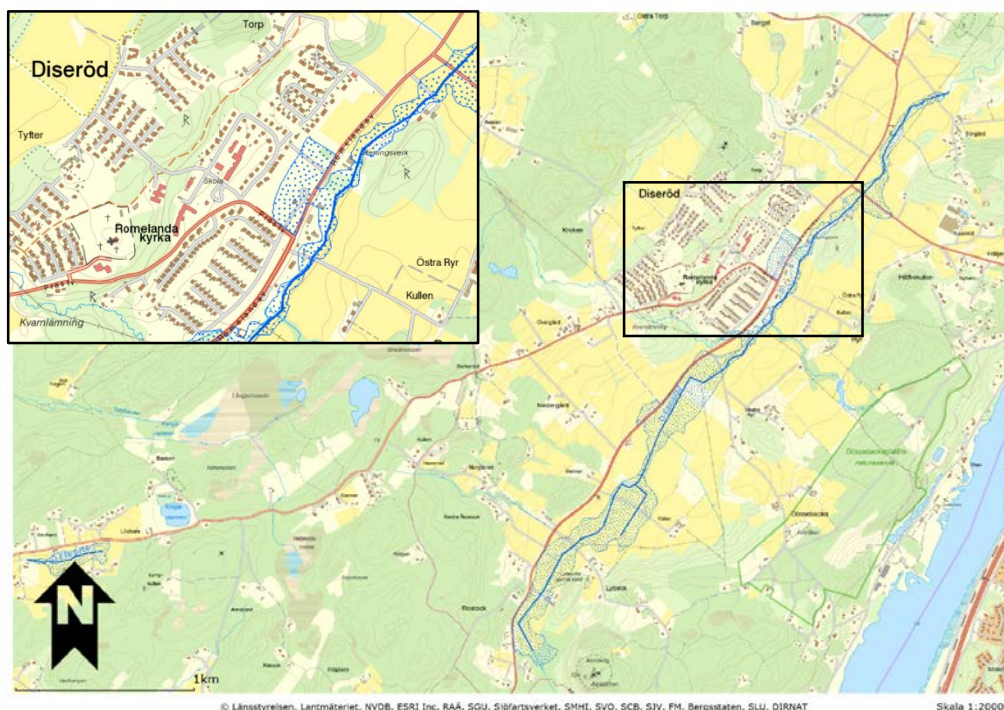
Inga grundvattenrör eller portrycksmätare har installerats, men den fria vattenytan har observerats i 3 skruvborrhål och låg vid undersökningen i januari 2013 på mellan 0,2 och 0,65 m djup under markytan. Grundvattennivån i området bedöms kunna variera med årstid och nederbörd men större delen av året bedöms grundvattennivån ligga i nivå med underkanten av torrskorpeleran. Under perioder med mycket nederbörd bedöms grundvattennivån däremot ligga mycket nära markytan. Utförda observationer representerar en period med hög grundvattennivå vilket verifierats av SGUs månadsvisa sammanställning av grundvattensituationen för samma månad. En bild från SGUs sammanställning av grundvattennivåer i januari 2013 visas i figur 2.

Figur 2 Månadens grundvattensituation i januari 2013 (SGU, 2013).

2.3 Befintlig markavvattning

En stor del av planområdet utgör båtnadsområde till dikningsföretaget Hög m.fl. från 1937. Båtnadsområde är de områden som får nytta av markavvattningen från dikningsföretaget. Utsträckningen av dikningsföretag och båtnadsområden visas i figur 3. Enligt VA-utredningen finns flera diken inom planområdet som ansluter till en trumma under Romelandavägen. Därifrån leds vattnet vidare via en ledning ut till Vålabäcken. Grundvattennivån i området är därmed till viss del avsänkt. De geologiska förutsättningarna med två väl avskilda grundvattenmagasin medför dock att endast det ytliga grundvattnet i det övre grundvattenmagasinet påverkas av markavvattningen.

Figur 3 Kartan visar dikningsföretaget Hög m.fl. från 1937 med en inzoomning kring Diseröd och centrumtomten.

Enligt information från länsstyrelsens webGIS har dikningsföretaget bildats genom förrättning. De handlingar som beskriver företaget har samma juridiska status som en vattendom. Det innebär exempelvis att sträckningar, utformning och djup för de diken och andra anläggningar som omfattas av företaget inte kan ändras utan att en prövning sker av mark- och miljödomstolen.

Dikningsföretaget utgör också en vattenrättslig samfällighet där de fastigheter som fått nytta av markavvattningen ingår som deltagare. Dessa har ett gemensamt ansvar för underhållet av de vattenanläggningar som ingår i företaget.

Om dikningsföretaget berörs av den föreslagna detaljplanen ska företaget betraktas som sakägare i planprocessen. Detta kan bli fallet bland annat om momentana dagvattenflöden från området ökar eller om underhållet av anläggningarna försvåras.

Eftersom flera exploateringar har skett efter år 1937, då företaget bildades, kan förhållandena ha ändrats utan att det har reglerats. Det är vanligt att dikningsföretag är inaktiva och att de inte alltid har bevakat sina intressen i samband med exploatering. Om flödena i samfällighetens anläggningar är större idag än vad de är dimensionerade för, på grund av att dagvatten från bebyggda och hårdgjorda ytor leds till anläggningarna, kan risken för försumpning av planområdet öka (Miljösamverkan Sverige, 2015).

På grund av ovanstående behöver man ta reda på vilka deltagare som ingår i markavvattnings-samfälligheten och anläggningarnas utformning och kapacitet. En omprövning eller nytt tillstånd i Mark- och miljödomstolen kan krävas i samband med exploateringen om förhållandena väsentligt förändras.

PM

3 Allmänna intressen

Välåbäcken rinner från Romesjön vidare sydväst om Diseröd och vidare åt nordost och mynnar slutligen i Göta älv. Bäckens är ett reproduktions- och födosökningsområde för havsöring. Bäckens ingår också i det riksintresse för naturvärden som omfattar Göta älv med biflöden.

Göta älv rinner ca 1,5 km sydväst om Diseröd och har måttlig ekologisk status men uppnår ej god kemisk status.

Inga intressen kopplade till grundvattnet har identifierats.

4 Enskilda intressen

Dikningsföretaget utgör ett enskilt intresse och ska samrådats med. Om förhållandena i dikningsföretaget väsentligt förändras kan en omprövning eller nytt tillstånd i Mark- och miljödomstolen krävas.

Enligt SGUs brunnarsarkiv finns en energibrunn och en brunn med okänd användning längs Rönnvägen, nordväst om planområdet. Brunnarna är mellan 140 och 180 meter djupa och går ner i berget. Vanligtvis installeras brunnar med skyddsror hela vägen ner till berget och är således isolerade från de lösa jordlagren ovan berget.

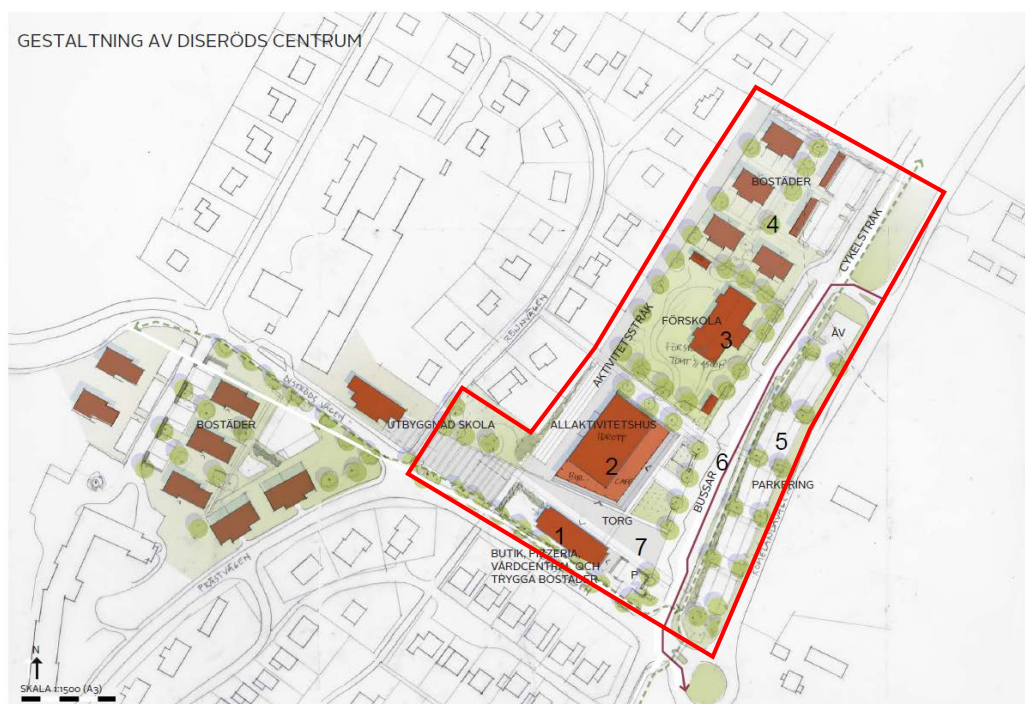
Kungälv kommun är markägare till Diseröd 1:1. Inom planområdet finns även en befintlig privatägd fastighet, Diseröd 1:121, inom vilken det står en pizzeria. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer pizzerian att behöva flyttas alternativt rivas. Dialog med fastighetsägaren pågår och en överenskommelse med ägaren ska upprättas där genomförande- och ekonomiska frågor ska regleras.

5 Exploateringens tänkbara påverkan på grundvatten och ytvatten

Föreslagen detaljplan visas i figur 2. Detaljplanen omfattar en centrumbyggnad, allaktivitetshus, förskola, bostäder, pendelparkering, bussgata och ett torg. Allaktivitetshuset och eventuellt förskolan byggs med källare. Eftersom projekteringen är i ett tidigt skede kan endast en översiktlig bedömning av exploateringens påverkan på grundvatten göras.

De aktiviteter och anordningar som skulle kunna leda till en grundvattensänkning i det övre magasinet är fördröjningsmagasin för dagvatten, ledningsschakt, husdränering, omgrävning av dike och schakter. De geologiska förutsättningarna med två väl avskilda grundvattenmagasin medför att endast ytligt grundvatten i det övre grundvattenmagasinet kan bli påverkat.

Ytvatten i området kan komma att påverkas av anläggande eller byte av vägtrumma och arbeten i diken.

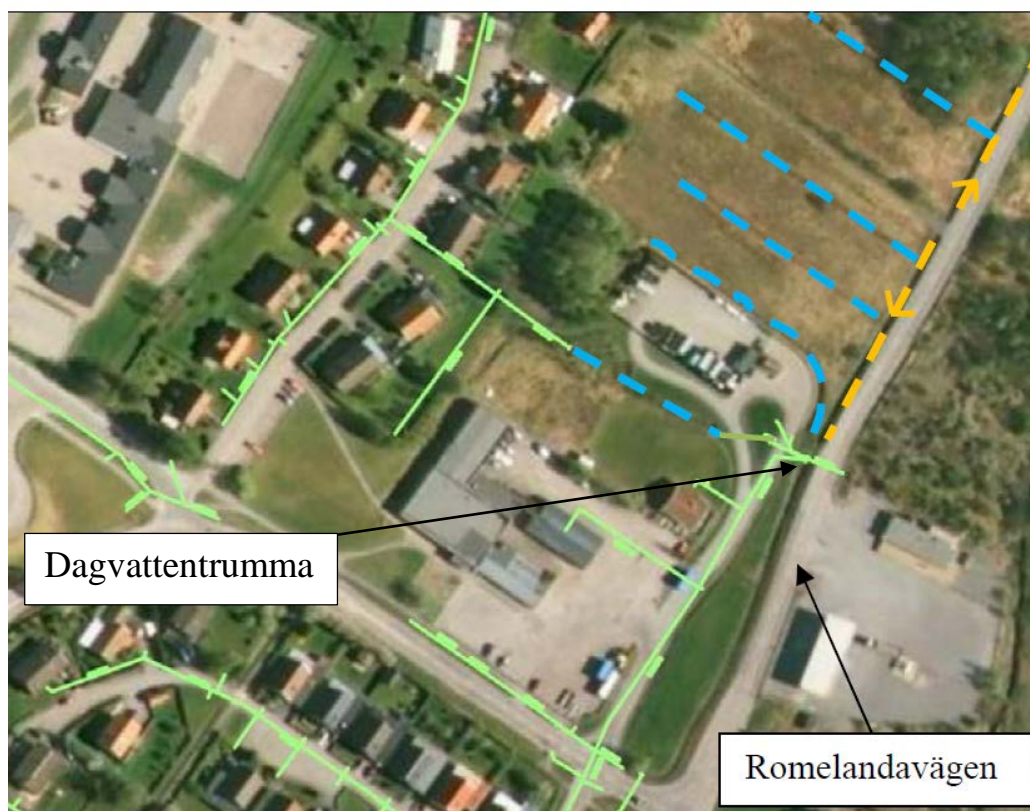

Figur 3 Föreslagen exploatering. Området inringat med rött är Centrumtomten.

I och med exploateringen kommer andelen hårdgjorda ytor att öka vilket ökar mängden dagvatten i området. I VA- och dagvattenutredningen föreslås att fördröjningsmagasin i form av kassetmagasin anläggs under mark i området för att förhindra att det momentana flödet till Välabäcken ökar. Kassetmagasin kan anläggas som öppna magasin med möjlighet till infiltration eller slutna magasin. Då grundvattenytan ibland ligger högt riskerar det övre grundvattenmagasinet att dräneras om öppna magasin placeras i närheten av det övre grundvattenmagasinet. Placeringen och typ av magasin behöver därför utredas vidare.

En hel del nya VA-ledningar planeras i området. Ledningsschakt kan i praktiken fungera som djupliggande dränering eftersom ledningsbäddar och fyllnadsmaterial i schakten har en betydligt högre vattenförande förmåga än omgivande jord. En viss avvattning till ledningsschakten bedöms kunna uppstå men utan att ha någon betydande påverkan på grundvattennivån.

I planområdet finns flera diken vilka visas i figur 4. För att kunna ta hand om dagvattnet i området föreslås att det sydligaste diket kompletteras med en reglervolym. Reglervolymen innebär att diket breddas vilket kan leda till en ökad kapacitet i diket som kan leda till avvattning. Dikets avledande kapacitet beror i det här fallet även på dimensionen av den dagvattenledningen som diket leder till. Ytterligare fyra diken finns i området. Eventuella anpassningar av dessa framgår inte av tidigare utredningar och bör studeras vidare.

Figur 4 Blåstreckad linje representerar befintliga diken inom Centrumtomten. Vågdiken är representerade av orangestreckad linje och pilar visar dikets ritning

En befintlig dagvattentrumma och ledning under Romelandavägen behöver kompletteras med ytterligare en eller flera trummor för att säkerställa att dagvattnet ifrån hela Diseröds samhälle kan avledas till Vålabäcken på ett tillfredställande sätt. Dagvattentrummans placering visas i figur 4. Byte av vägtrumman innebär arbete i vattenområde och kan tillfälligt komma att påverka grundvattnet och ytvatten i diket. Arbetet kan även medföra att grumling uppstår vilket kan vara till nackdel för havsöringen i Vålabäcken, speciellt under dess lekperiod.

Allaktivitetshuset planeras att byggas med en källare som är 3 meter under markytan. Detta innebär att källaren delvis kommer vara under grundvattennivån. För att undvika fukt och översvåmningsproblem behöver konstruktionen och dränering av källaren ses över. Om en omfattande dränering krävs bedöms grundvattennivån bli påverkad. En omfattande dränering ökar även risken för sättningar i området.

Schakt för källarvåningar och fördröjningsmagasin kan påverka grundvattennivån temporärt. Om schakter utförs med spont bedöms påverkan på grundvattnet dock bli liten.

6 Exploateringens tänkbara påverkan på miljö kvalitetsnormer

Aktuellt område avvattnas åt sydväst mot Vålabäcken och vidare ut till Göta älv. Ingen bedömning av miljö kvalitetsnormer finns för Vålabäcken. Däremot finns miljö kvalitetsnormer för Göta älv som är slutrecipienten. Den kemiska statusen i Göta älv har klassificerats som "uppnår ej god" p.g.a. för höga halter kvicksilver. Den kemiska statusen exklusive kvicksilver klassificeras dock som "god". Den ekologiska

PM

statusen har klassificerats som "måttlig" på grund av morfologiska förändringar och bedöms ej kunna uppnå "god ekologisk status" till 2015, varpå en tidsfrist fram till 2021 fastställts.

VA- och dagvattenutredning har utgått från förutsättningen att föreslagna åtgärder varken ska öka flödet eller föroreningsbelastningen från området. Dagvattnet föreslås fördröjas med hjälp av magasin och gröna tak. För att rena dagvattnet från parkeringsytor och busshållplatser föreslås att fyra stycken oljeavskiljare placeras inom planområdet.

För Diseröds centrumtomt bedöms framförallt bussgatan och parkeringen kunna leda till att föroreningarna från avgaser, oljeläckage, halkbekämpning, rost, erosion och korrosion samt slitage av vägar och däck hamnar i dagvattnet. Området är dock så pass litet att föroreningshalten i dagvattnet bedöms bli låg. Med föreslagna åtgärder bedöms föroreningshalten från området inte att öka och därmed bedöms inte heller miljökvalitetsnormerna för Göta älv att påverkas.

7 Vattenverksamhet

Vattenverksamheter regleras av 11 kap. miljöbalken (MB). Med vattenverksamhet avses:

- uppförande, ändring, lagning eller utrivning av en anläggning i ett vattenområde
- fyllning eller pålning i ett vattenområde
- bortledning av vatten från ett vattenområde
- grävning, sprängning eller rensning i ett vattenområde
- en annan åtgärd i ett vattenområde som syftar till att förändra vattnets djup eller läge
- bortledning av grundvatten eller utförande av en anläggning för detta
- tillförsel av vatten för att öka grundvattenmängden eller utförande av en anläggning eller en annan åtgärd för detta
- markavvattning

För att förstå vad som är vattenverksamhet behöver man även känna till att vattenområde definieras som ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd.

För vattenverksamhet krävs generellt tillstånd från mark- och miljödomstolen. För vissa mindre omfattande vattenverksamheter räcker det att anmäla dem till länsstyrelsen.

En viktig förutsättning för att få bedriva en vattenverksamhet är att man har rådighet. Det vill säga att man äger det område där verksamheten ska bedrivas eller har avtal med fastighetsägaren till området om att verksamheten får utföras (Naturvårdsverket, 2008)

För vattenverksamhet finns ett undantag från tillståndsplikten. I 11 kap § 12 MB framgår att tillstånd eller anmälan inte erfordras *"om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena"*.

PM

7.1 Markavvattning

I miljöbalkens 11 kap 2 § MB skiljer man ut markavvattning från övrig vattenverksamhet genom definitionen "åtgärder som utförs för att avvattna mark när det inte är fråga om avledande av avloppsvatten, eller som utförs för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller för att skydda mot vatten, när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för ett visst ändamål".

För att utgöra markavvattning ska syftet med åtgärden vara att varaktigt öka markens lämplighet för något visst ändamål, exempelvis för odling, bebyggelse eller torvtäkt. Detta innebär till exempel att åtgärder som endast syftar till att förändra vattnets djup eller läge är att beteckna som "övrig" vattenverksamhet. En åtgärd kan alltså, beroende på syftet, i ett fall betecknas som markavvattning, och i ett annat fall som övrig vattenverksamhet (Miljösamverkan Sverige, 2006).

Markavvattning är alltid tillståndspliktigt. I större delen av södra Sverige där det är särskilt angeläget att våtmarker bevaras, råder det dessutom markavvattningsförbud. Det innebär att prövningen av markavvattning ska ske i två steg. Först krävs dispens från markavvattningsförbudet och därefter tillstånd till åtgärden om dispens ges.

Något undantag likt det som gäller övrig vattenverksamhet, det vill säga för när varken allmänna eller enskilda intressen skadas, gäller inte för markavvattning.

8 Bedömning av vattenverksamhet

För aktuellt fall kan man anse att exploateringen kommer leda till viss dränering av det övre magasinet, vilket kan anses vara bortledande av grundvatten. Pumpning av vatten vid schaktarbete, byte av vägtrumma och arbete i diken anses också vara vattenverksamheter.

Flödet och föroreningshalten från planområdet förväntas inte att öka och ingen påverkan på miljökvalitetsnormer bedöms ske. Inga brunnar bedöms heller bli påverkade av förändringar i det övre grundvattenmagasinet. Schaktning med spont är en tillfällig åtgärd och bedöms inte ge någon större påverkan på grundvattnet. För dessa åtgärder bedöms det som uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas. Åtgärderna kräver därmed varken anmälan eller tillstånd för vattenverksamhet. Rådighet över vattnet krävs dock fortfarande för att få bedriva vattenverksamhet.

När det gäller byte eller anläggande av ny vägtrumma under Romelandavägen bedöms det inte vara uppenbart att allmänna eller enskilda intressen inte skadas genom åtgärden. Nedströms finns både dikningsföretaget och havsöringen i Vålabacken och anpassningar är nödvändiga för att undvika/minimera påverkan. För att byta en vägtrumma i ett vattendrag med en medelvattenföring som uppgår till högst 1 m³/s räcker det med att göra en anmälan om vattenverksamhet. Innan anmälan skickas in behöver samråd ske med dikningsföretaget.

Det måste poängteras att det är verksamhetsutövaren som, genom kunskapsansvaret, ansvarar för bedömningen. Det är inte ÄF som bedriver vattenverksamheten. Vår bedömning baseras på de planerade verksamheter och de effekter som dessa medför som redovisas i denna PM.

9 Bedömning av markavvattning

Föreslagna fördröjningsmagasin riskerar att dränera grundvattnet om man anlägger öppna magasin i anslutning till grundvattnet. Syftet med fördröjningsmagasinen är dock inte att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål. Åtgärden bedöms därför inte vara markavvattning.

Liksom fördröjningsmagasinen syftar ledningsschakten inte heller till att öka fastighetens lämplighet för något visst ändamål och bedöms inte vara markavvattning.

Beroende på hur det föreslagna diket med reglervolym kommer projekteras kan omgrävningen innebära markavvattning. Om diket kapacitet ökas leder det till avvattning och anses därmed vara markavvattning (Miljösamverkan Sverige, 2006).

En normal dränering av husgrunder, liksom avledning av dagvatten definieras inte som markavvattning (Naturvårdsverket, 2008). Dag- och dräneringsvatten från husgrunder, tomter och trafikleder inom ett område med detaljplan som avleds via en ledning som är gemensam för området anses i regel vara avloppsvatten. Enligt definitionen av markavvattning är avledande av avloppsvatten ej markavvattning. Avledande av avloppsvatten ska i stället hanteras som miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap 2 § MB.

Avloppsvatten kan om det är lämpligt ledas till befintligt dikningsföretag. Anslutningen får dock inte leda till att förhållandena väsentligt ändras utan att en omprövning av dikningsföretaget görs. Om fördröjningsmagasin används för att flödet till Välabäcken inte ska öka bedöms förhållandena i dikningsföretaget bibehållas och en omprövning inte vara nödvändig.

I byggskedet kan en viss påverkan på grundvattnet ske i samband med schakter. Påverkan bedöms dock som liten och syftar inte till att varaktigt öka en fastighets lämplighet för ett visst ändamål och bedöms därmed inte vara markavvattning.

10 Fortsatta utredningar och rekommendationer

Information om dikningsföretaget Hög m.fl. från 1937 fortfarande är aktivt och vilka deltagare som ingår har inte studerat i denna PM. Detta föreslås undersökas vidare. I den fortsatta utredningen rekommenderas att dagens vattenföring mäts och jämföras mot vattenföringen i förrättningsakten. Om vattenföringen ökat föreslås att åtgärder vidtas för att undvika att försumpning sker. Det rekommenderas även att klimatanpassade flöden i Välabäcken undersöks för att undvika framtida försumpningar.

Under projekteringen bör typ och placering av fördröjningsmagasinen undersökas mer så att grundvattnet inte sänks och sättningsskador uppstår. Ytterligare behöver en eventuell anpassning av de fyra nordligaste dikena i området studeras.

En installation av grundvattenrör med regelbundna referensmätningar skulle bidra till en bättre bild av hur grundvattennivåerna varierar i området. Grundvattenmätningar bedöms vara till hjälp både för projekteringen och för att bättre kunna bevisa att skador på enskilda eller allmänna intressen inte uppstår.

11 Slutsats

Planområdet ingår i dikningsföretaget Hög m.fl. från 1937 och avvattnas genom flera diken. Planerad exploatering bedöms inte leda till en väsentlig förändring av dagens

PM

förhållanden i området och föranleder därmed inte en omprövning av dikningsföretaget.

Av de undersökta anläggningarna och åtgärderna som exploateringen medför är det endast ett dike med regleringsvolym som skulle kunna medföra markavvattning. Vid projekteringen bör därför målet vara att dikets avvattande kapacitet inte ska öka eller att hitta en annan lösning för att slippa söka dispens från markavvattningsförbudet. Av de övriga anläggningarna och åtgärderna bedöms ingen markavvattning ske då syftet med åtgärderna inte är att varaktigt öka områdets lämplighet för ett visst ändamål.

Flera åtgärder och anläggningar bedöms vara vattenverksamhet. De flesta bedöms inte leda till några skador på varken enskilda eller allmänna intressen och kräver därmed varken tillstånd eller anmälan för vattenverksamhet. Rådighet över vattnet krävs dock fortfarande för att få bedriva vattenverksamhet.

Byte eller anläggande av ny vägtrumma under Romelandavägen bedöms däremot kunna påverka både dikningsföretaget och havsöringen i Vålabäcken. Det bedöms därför inte vara uppenbart att allmänna intressen och enskilda intressen inte skadas genom åtgärden. En anmälan om vattenverksamhet behöver därför göras till länsstyrelsen innan trumman kan bytas ut. I anmälan ingår även att samråda med dikningsföretaget och eventuellt andra som kan bli berörda av åtgärden.

12 Referenser

Miljösamverkan Sverige (2006) Vägledning för hantering av markavvattning

Miljösamverkan Sverige (2015) Markavvattningsföretag Vägledning för tillsyn, omprövning och avveckling

Naturvårdsverket (2008) Vattenverksamheter. Handbok för tillämpning av 11 kapitlet i miljöbalken

SGU (2015) Brunnsarkiv

SGU (2013) Månadens grundvattensituation för januari 2013